

EN SELVBIOGRAFI AF OG ET BREV FRA GENERALINTENDANT JOHAN PETER VON KØBKE

VED

HANS DEGEN

Som medarbejder ved det af C. F. Bricka i aarene 1887–1904 udgivne „Dansk biografisk Lexicon“ anmodede oberstløjtnant V. E. TYCHSEN¹ den 4. maj 1895 generalintendant, generalmajor JOHAN PETER VON KØBKE om forskellige oplysninger til brug ved udarbejdelsen af en biografi af Købke.

Den 22. maj samme aar besvarede Købke Tychsens henvendelse; dog nøjedes Købke ikke med blot at meddele de faa begærte oplysninger, men gav i sit brev – karakteristisk for hin gamle skoles mænd, deres hjælpsomhed og imødekommenhed – for at lette Tychsens arbejde adskillige oplysninger iøvrigt og vedlagde en kort selvbiografi.² Da saavel biografien som dele af brevet er typisk for og giver et udmærket billede af den gamle officer og hans anskuelser, meddeles i det følgende selvbiografien og et udsnit af det ovennævnte brev af 22. maj 1895.

SELVBIOGRAFI

Jeg er født den 5. Oktober 1824 i Fredericia³ og gik i Byens „lærde Institut“⁴ fra mit 8. Aar og indtil jeg i August 1838 sendtes til Kjøbenhavn og sattes i „Mariboers Realskole“ for at forberedes til Indtrædelse paa „Den kongelige militære Højskole“. Efter i 1842 der at have bestaaet Adgangsprøven udnævntes jeg til Sekondløjtnant fra den 1. November s. A.⁵

Ved Krigens Udbrud i 1848 afgik jeg fra Højskolen som Premierløjtnant i Ingeniørkorpset (med Anciennitet som saadan fra 1. Maj 1846)⁶ og sendtes den 17. April til Felthæren i Slesvig med Major LUNDING,⁷ der skulde overtage Stillingen som Kommandør for Feltingeniørdetachementet, ved hvilket jeg ansattes⁸ og forrettede Tjeneste under Felttøget. Hovedsagelig anvendtes jeg ved Udførelsen af fortifikatoriske Arbejder, men tillige deltog jeg i Fægtingen den

28. Maj i Sundeved,⁹ hvor jeg førte en Sapørafdeling¹⁰ ved det venstre Flankekorps og tillige under Fægtningen fungerede som Adjutant hos Korpsets Kommandør, Oberst SCHLEPPEGRELL.¹¹ Ogsaa førte jeg Sapørerne ved det Juelske Korps's Avantgarde,¹² da denne Natten til den 7. Juni blev overfaldet af Fjenden ved Hopdrup og adspaltet. Ved Feltogets Slutning var jeg blandt dem, der ved Kongerevuen paa Leerbæk Mark¹³ ved Vejle foran Fronten af Tropperne modtog Ridderkorset af Kong Frederik VII's Haand.

I den paafølgende Vinter var jeg ansat¹⁴ i Fredericia ved den nørrejydske Generalkommandos Stab under Oberst LÆSSØE¹⁵ som Stabschef, og da Generalkommandoens Personale i Foraaret 1849 overgik til Felthærens Overkommando,¹⁶ fulgte jeg med som Adjutant ved Hovedkvarteret, i hvilken Egenskab jeg deltog i Kampen ved Adsbøl den 3. April og siden sendtes op i Jylland for i Forbindelse med Kommandør FISKE¹⁷ og andre Officerer af Marinen¹⁸ at sørge for Evakuationer,¹⁹ foretage Broanlæg m. m. og i det Hele taget forberede en eventuel Tilbagegang bag Limfjorden.²⁰ Men da denne Tilbagegangslinie var opgivet, og et Udfald fra Fredericia skulde forberedes, blev jeg kaldt tilbage og atter ansat ved Feltingeniørdetachementet,²¹ hvis Kommandør dengang var Oberst SCHLEGEL,²² for at bygge Landgangsbroen i Baaringsviig.²³ Jeg deltog derefter i Udfaldet som Fører for Sapørerne ved Avantgarden under General MEZA.²⁴

I Vinteren 1849/50 var jeg igen ansat i Fredericia²⁵ og dennegang beskæftiget med Arbejder til Fæstningens Forstærkning, samtidigt med at jeg kommanderede en „Ingeniørafdeling“ og forestod en Infanteripioner-Skole. Da i Juni 1850 Hæren atter skulde rykke i Felten, var jeg kort forinden, i Marts Maaned, udnævnt til Kaptajn²⁶ og afløstes nu som Delingsfører. Under Feltoget fungerede jeg som Stabschef ved Feltingeniørdetachementet²⁷ under Major DREYER²⁸ som højstbefalende Ingeniørofficer. I Slaget ved Isted var Ingeniørkommandoens og derved ogsaa min Plads i den kommanderende Generals Stab.²⁹ Lejlighedsvis benyttedes jeg under Slaget af Overkommandoen som Adjutant.

Da Feltingeniørdetachementet opløstes i Marts 1851, vendte jeg efter 3 Aars uafbrudt Fraværelse fra Hovedstaden tilbage til denne og stilledes til Raadighed for Ingeniørkorpsset,³⁰ for hvilket General Schlegel Aaret forinden var blevet Chef.³¹ Kort Tid derefter og kun en Maaned efter mit Giftermaal³² sendtes jeg tillige med Kaptajn ERNST,³³ ligeledes nygift, til Udlandet, for paa en 8 Maaneders Rundrejse i Europa at gøre Bekendtskab med de nyeste Befæstningsanlæg. Efter

vor Hjemkomst overdroges det os at udarbejde Forslag til Kjøbenhavns Befæstning baade mod Landsiden og mod Søsiden. Af dette Forslag kom kun Befæstningen mod Søsiden til Udførelse, og selv den fik kun sekundær Betydning, da den kort derpaa fulgte Indførelse af riflede Kanoner nødvendiggjorde mere fremskudte Befæstningsanlæg.³⁴ Efter Projektets Tilendebringelse blev jeg i April 1853 Adjutant ved Ingeniørkorpset,³⁵ og dels i denne Stilling, dels – efter Stabschefsstillingens Oprettelse i 1861 – som Stabschef,³⁶ kom jeg i 11 Aar til umiddelbart under General Schlegel at medvirke ved Organisation af Korpsets Tjeneste i det for dets Udvikling saa vigtige Tidsafsnit mellem de to Krige.³⁷ Da Sløjfningen af Kjøbenhavns Fæstningsværker paa Sjælland var besluttet, blev jeg derhos Sekretær i den under General Schlegels Forsæde den 8. September 1858 nedsatte Kommission angaaende Sløjfningens Udførelse og Bebyggelsen af Terrainet indenfor den tidligere Demarkationslinie. Denne Kommission afgav allerede den 30. Oktober 1858 sin Betænkning om Sløjfningen, men indsendte først den 22. April 1865, efter at Oberst Dreyer³⁸ ved General Schlegels Død var bleven Formand, Planen til Terrainets Bebyggelse. Ved Siden af Tjenesten i Korpset havde jeg dog ogsaa anden Gerning. Jeg fungerede saaledes i Toaaret 1853–55 som Lærer i Vandbygning ved den militære Højskole paa Grund af en der indtraadt Lærer-Vacance; og da en af Kjøbenhavns Havneforvaltning i Forening med Havneraadet udarbejdede Plan „til Forbedring af Kjøbenhavns Havn“ skulde til Forhandling i Borgerrepræsentationen tilligemed et foreliggende Forslag til Ombygning af den gamle brøstfældige Knippelsbro, blev jeg, der havde været Forkæmper for Grosserer A. W. ANDERSENS og den engelske Ingeniør JOHN MURRAYS Forslag til Havnens Udvidelse Syd for Langebro og Udgravning af et Sejløb gennem Kalvebodstrand til Kjøgebugt,³⁹ i Marts 1863 valgt ind i Kjøbenhavns Borgerrepræsentation, hvor jeg forblev indtil Marts 1868, da jeg udtraadte paa Grund af min Overtagelse af Stillingen som Chef for Armeens Intendantur.⁴⁰ Som Borgerrepræsentant kom jeg til at deltage i den livlige Debat om Hovedstadens Havneforhold og om Knippelsbros Ombygning, som strakte sig gennem Krigsaaret og de nærmest paafølgende Aar. Mine Bestræbelser gik navnlig ud paa at faa Knippelsbro ombygget til en Svingbro og samtidigt at faa Strømforholdene ved Broen regulerede ved Bolværkernes Flytning og fornemmelig ved Bortskæring af det Fremspring, paa hvilket Sukkerrafinaderiet Phoenix var opført; men de Anskuelser, jeg forfægtede, fandt Modstand⁴¹ saavel hos Havneforvalt-

ningen og Havneraadet som hos Indenrigsministeriets Vandbygningsinspektør, Justitsraad CARLSEN,⁴² og Følgen blev, at den nye Bro byggedes som Klapbro, uden at der skete nogen Regulering af Strømmen. Af de Smaaskrifter, som ved den Lejlighed udkom fra min Haand, skal her kun nævnes en Pjece „om Knippelsbros Ombygning“, som udkom 1865.

Imidlertid var i Februar 1864 Krigen udbrudt paany. Ligesom jeg i min Stilling som Stabschef havde i Garnisonen deltaget i Krigsforberedelserne, saaledes forblev jeg ogsaa under selve Krigen der hos General Schlegel, som efterhaanden var bleven meget svag og afgik ved Døden⁴³ omtrent samtidigt med Krigens Ophør. Min Virksomhed under Krigen ved Korpsets Stab havde selvfølgelig fornemmelig Felthærens Interesser for Øje, og navnlig angik den Feltingeniørdetachementets og Feltstillingernes Forsyning med Tømmer og andet Materiel. Begæringerne fra Felthæren om Bistand ankom hyppigst om Natten, og denne Omstændighed, ligesom overhovedet de bevægede Forhold, ogsaa i Borgerrepræsentationen, i Forbindelse med, at jeg efter et Fald med Hesten i længere Tid maatte holde Sengen og lede Forretningerne fra denne, medførte en Overanstrengelse, som var Aarsagen til, at jeg, da Krigsminister, Generalmajor NEERGAARD⁴⁴ i Sommeren 1866 tilbød mig den ved Generalkrigskommissær VON SCHMIDTENS⁴⁵ Fratrædelse ledigblevne Plads som Chef for Armeens Intendantur, meente at burde afslaa Tilbudet. Efter at jeg imidlertid i Vinteren 1866–1867 havde været i længere Tid tjenestefri⁴⁶ og havde gennemgaaet en Kur, erklærede jeg mig beredt til at overtage Stillingen, da Tilbudet i 1867 gjentoges af den ny Krigsminister, Generalmajor Raasløff,⁴⁷ under hvem jeg i nogle Maaneder forinden umiddelbart havde fungeret som Chef for Personaledepartementet i Ministeriet, medens Departementschefen, Major THOMSEN,⁴⁸ opholdt sig i Udlandet.⁵⁰

Den 31. August 1867 udnævntes jeg til Chef for Armeens Intendantur,⁵⁰ dog først efter at have udviklet for General RAASLØFF mine Anskuelser om Hæradmistrationen og forelagt ham skriftlige Forslag til en tidsvarende Ordning af Hærens Forplejningskorps, væsentlig forskellig fra den Ordning, som var vedtagen i Hærloven af 6. Juli 1867. I Henhold til denne Lov blev jeg dog allerede den 21. September 1867⁵¹ udnævnt til Chef for Hærens Forplejningskorps og samtidigt sat uden for Nummer i Ingeniørkorpset som Oberst. I min nye Stilling som Departementschef⁵² blev det min første Opgave at medvirke ved Affattelsen af det Forslag til Lov om en anden Ordning af

Hærens Forplejningskorps, som skulde forelægges Rigsdagen i Samlingen 1867/68. Forslaget blev i de store Hovedtræk taget til Følge; men i Detaillerne blev der af Folketinget foretaget Ændringer, som siden fik en væsentlig og ikke heldig Indflydelse paa Korpsets personelle Udvikling.⁵³ Efter at Loven var udgaaet den 26. Maj 1868, udnævntes jeg den 14. Juni til Generalintendant. Den nye Organisation af Forplejningskorpset traadte dog først i Kraft den 1. Oktober, idet samtidigt Armeens Intendantur ophævedes.

I fulde 26 Aar forblev jeg i min Stilling som Generalintendant og Chef for Forplejningskorpset, og jeg fik saaledes den fornødne Tid til under Krigsministeriet at organisere de forskellige Grene af den administrative Tjeneste ved Hæren og til efterhaanden at uddanne et betydeligt Personel. Ogsaa kom jeg til at medvirke til en Omorganisation af Hærens Sundhedsvæsen, ved hvilken Intendanturen udsondredes af dets egentlige Administration, der helt henlagdes under Lægekorpsset, idet ogsaa Kommandoen over Sundhedstroppeperne overgik fra Generalintendanten til Hærens Stabslæge.⁵⁴ I det Hele taget lykkedes det at give Forholdene en Udvikling, der svarede til de nyere Principper for Hærorganisation og fandt Anerkendelse i Hæren; men i en enkelt Retning, som fortjener særlig Omtale, strandede Bestræbelserne.

I Loven af 26. Maj 1868 om Forplejningskorpsets Ordning var der optaget en Bestemmelse, ifølge hvilken Loven skulde forelægges Rigsdagen til Revision i Forbindelse med Hærloven af 6. Juli 1867 inden Udgangen af Finansaaret 1872/73, og, dersom Revisionen da ikke førte til en ny Lov, fremdeles aarlig indtil dette blev Resultatet.⁵⁵ Denne Bestemmelse var anset nødvendig, fordi man ved Loven havde brudt nye uprøvede Baner, og efterat jeg som Chef havde gjort egne Erfaringer og derhos ved Ophold i Italien, Frankrig og Belgien havde gjort nærmere Bekendtskab med Forholdene i andre Hære,⁵⁶ var hos mig Nødvendigheden af at træffe visse Ændringer, og at gøre det snart, bleven indlysende. Navnlig ansaa jeg det for nødvendigt at skaffe den overordnede Intendantur en mere intelligent og kundskabsrig Tilgang⁵⁷ ved at rekrutere den med Officerer fra hele Hæren, i Lighed med hvad der var Tilfældet ved Generalstaben, og i den Anledning – foruden af andre Grunde – at gøre Embedsstillingerne i Forplejningskorpset til Officersstillinger, ligesom allerede Underklassernes Stillinger var Underofficersstillinger. Disse Anskuelser fandt Billigelse hos Krigsministeren, og de dertil sigtende Bestemmelser i Lovforslaget godkendtes af Landstinget; men uagtet Forslaget Aar

efter Aar forelagdes i Folketinget, kom det under vore uheldige indre politiske Forhold i de paagældende Aar⁵⁸ ikke til alvorlig Behandling sammesteds. I Mellemtiden naaede jeg den 5. Oktober 1889 Aldersgrændsen, 65 Aar, for Oberster og blev derfor afskediget fra Ingeniørkorpset, idet jeg samtidigt fik Generalmajors Karakter. Nogen Aldersgrændse for Forplejningskorpsets Embedsmænd var derimod ikke gældende; men da Krigsminister, Generalmajor BAHNSON⁵⁹ i det Forslag til en ny Hærordning, som forelagdes i Samlingen 1892/93, optog den Bestemmelse, at der for Korpsets Embedsmænd skulde sættes 70 Aar som Aldersgrændse, og jeg i 1894 vilde naae denne Alder, troede jeg at burde foreslaae Ministeren at forberede min Afløsning ved at designere min Efterfølger og lade ham tjene under mig indtil min Afgang. Derpaa gik Ministeren ind, og ligeledes Rigsdagen,⁶⁰ der bevilgede en Ekstragage for Oberstløjtnant BACHE,⁶¹ Kontorchef i Krigsministeriet, som min udsete Efterfølger.

Lovforslaget blev dog ikke til Lov; men selvfølgelig søgte jeg om min Afsked, da jeg naaede 70 Aar, og den meddeltes mig fra 31. December 1894. Samtidigt med at jeg saaledes efter 52 Aars Tjeneste i Hæren udtraadte af denne, benaaedes jeg med Dannebrogordenens Storkors.⁶² Allerede den 26. Januar 1858 var jeg bleven Dannebrogsmænd; den 28/7 1869 var jeg bleven Kommandør II, den 21/12 1878 Kommandør I af Dannebrogordenen. Desuden var jeg i 1864⁶³ bleven udnævnt til Ridder af den norske St. Olafs Orden, i 1874⁶⁴ til Kommandør II af samme Orden og i 1884⁶⁵ til Kommandør I af den svenske Sværdorden.

Medens jeg beklædte Stillingen som Generalintendant, havde jeg ogsaa paa anden Maade deltaget i det offentlige Liv og da særligt i Hærens. Jeg medvirkede da saaledes ved Dannelsen i 1880–1881 af Officersforeningen i Kjøbenhavn og siden 1876, altsaa i 18 Aar, var jeg Formand for det krigsvidenskabelige Selskab,⁶⁶ hvilken Formandsstilling jeg efter Opfordring beholdt ved min Afgang. Blandt andre mig overdragne Hverv skal nævnes Stillingen som Formand i Komiteen for „Nationalbidrag til Kongeborgen“, hvilken Komitee, ligesom den anden ved Slottets Brand i 1884 under Kammerherre WORSAA⁶⁷ dannede større Komitee (for Slottets Udsmykning), endnu bestaaer, men paa Grund af Forholdene kun som afventende. Endvidere skal nævnes Stillingen som Formand i „Foreningen for Lægevagtstationer i Kjøbenhavn“, hvilken jeg overtog ved Admiral MAC DOUGALLS Død.⁶⁸

UDSNIT AF BREV AF 22. MAJ 1895

De har særligt ønsket en Udtalelse om min Virksomhed som Generalintendant og Chef for Forplejningskorpset. Hvad jeg her har udrettet har imidlertid kun Interesse for Hæren og er kjendt af denne. Jeg har derfor troet at kunne indskrænke mig til at omtale, at jeg har haft væsentlig Del i de nye Forholds Grundlæggelse og har haft Tid til at udvikle de enkelte Grene. Derimod har jeg dvælet længere ved hvad jeg ikke har udrettet (derom senere).

Af det lige saa lange Tidsrum jeg forinden tilbragte i Ingeniørkorpsets Tjeneste udfyldes den største Del af Adjutant- og Stabschef-Stillingen, hvor min Virksomhed egentlig kun kom til den Chefs Kundskab, til hvem jeg var knyttet og hvis Gjærnings Resultater omfattede min Gjærnings. Desuagtet har jeg næsten i disse Stillinger udrettet forholdsvis ligesaa meget som i min senere selvstændige Stilling. Jeg har troet at give det sandeste Billede af mit Liv i Korpset ved at nævne de Mænd, hvem jeg lojalt og uden at spare mig selv offrede min Tid.

Ogsaa fra denne Tidsperiode har jeg omtalt en Bestræbelse, som ikke lykkedes for mig, med større Omstændelighed. Det er nemlig min Opfattelse, at en Mand bedst skildres, naar ogsaa Afsnit i hans Liv omtales, i hvilke han forfægtede Anskuelser, der ikke trængte igennem. Min Kamp for vore Havneforholds Ændring og min 20-aarige Bestræbelse for at faa Intendanturen tidssvarende organiseret er betegnende for mit Liv og vilde ogsaa af den Grund have større Interesse som Del af min Biografi, at de vistnok begge ville bringe deres Frugt om end maaske først efter min Død.

Naar De spørger om min Forfattervirksomhed,⁶⁹ saa maa jeg dertil svare, at jeg vel ogsaa med Pennen har deltaget i militære og kommunale Diskussioner, ja, ogsaa i andre, men hvad jeg har skrevet har kun været af forbigaaende Interesse og fortjener ikke at nævnes i min Biografi. Kun et lille Hæfte har jeg nævnt i Bilaget, nemlig min Brochure af 1865 „om Knippelsbros Ombygning“. Den er nævnt, fordi den ikke passer bedre til Situationen i 1865 end den passer til den nuværende Situation⁷⁰ og vil passe til enhver Situation, indtil vor Havnebestyrelse gaar i sig selv. Den er fuldkommen aktuel.

Idet jeg nu overlader Dem at benytte af mine Meddelelser, hvad De formener anvendeligt til Deres Formaal, beder jeg mig Bilaget tilbagesendt efter Afbenyttelsen. Endnu skal jeg dog anmode om, at, naar

De i Spidsen for min Biografi sætter min Hovedbetegnelse, at den bliver „Officer“. Jeg har altid fundet min Officersstilling som min rette Stilling og betragtet Generalintendantvirksomheden som overtaget af mig qua Officer af Hæren; jeg har kaldt mig selv Oberst og siden General og fører nu kun denne Titel. Dette hænger sammen med min Betragtning, at Intendanturens Embedsmænd bør være Officerer. Det er deres militære Egenskaber, deres Administrationsdygtighed, deres Evne til at benytte Fagmænd⁷¹ som skal gøre dem til dygtige Intendanturembetsmænd, sammen med deres Kjendskab til det militære Liv og deres Kjærlighed til Hæren. Derimod er det en stor Fejltagelse, om man vil tro at kunne faa kommercielle og industrielle Fagmænd ud af dem; dertil forberedes de slet ikke i deres Tjeneste. I en lang Aarrække har jeg søgt at skaffe disse Anskuelser Indgang; det er sket mere og mere, navnlig i selve Hæren og engang vil det ske helt; derom er jeg overbevist.⁷²

Deres hengivne

KØBKE.⁷³

NOTER

¹ TYCHSEN, VALENTIN EMIL. * 4. dec. 1847; † 18. dec. 1914. Oberst. — ² Konceptet til selvbiografien og brevet, samt brevet fra Tychsen er i ingeniør I. P. Købkes eje. — ³ Dbt. 7. okt. 1824 i Trinitatis Kirke; søn af oberstløjtnant NIELS CHRISTIAN VON KØBKE (* 16. apr. 1793; † 26. apr. 1849) og METTE MARIE, f. BRUUN (* 15. dec. 1798; † 7. jan. 1888). — ⁴ Fredericia Latinskole. — ⁵ 1. nov. 1842 sekondløjtnant à la suite i Artilleriet uden anciennitet; 1. nov. 1842–10. maj 1845 elev paa Den kongelige militære Højskole; 1. aug. 1844 efter bestaaet oprykningseksamen tillagt sekondløjtnantsanciennitet fra 1. nov. 1842, indtraadt som Ingeniørelev i Ældste Klasse; 11. maj 1845–31. aug. 1846 til praktisk tjeneste ved Ingeniørtropperne som følge af en midlertidig standsning i undervisningen paa højskolen; 1. sep. 1846–30. marts 1848 elev paa højskolen. — ⁶ 30. marts 1848 premierløjtnant i Ingeniørkorpset med anciennitet fra 1. maj 1846, ansat ved Fæstnings- og Bygningstjenesten i København; der blev som følge af krigens udbrud ikke afholdt eksamen for Ældste Klasse, men en komite af lærere og elever indrangerede eleverne; Købke sattes som nr. 1 af ingeniøreleverne, jfr. Militært Tidsskrift, 27. aarg. 1898, pag. 283, og Udsigt over Underviisningen ved de specielle Corpser før 1830 og den kongelige militære Højskoles Virksomhed fra dens Oprettelse til 1855, Kbhvn. 1855, pag. 56. — ⁷ VON LUNDING, NIELS CHRISTIAN. * 19. feb. 1795; † 26. juli 1871. Generalløjtnant, kommandant paa Kronborg. L. var 17. april 1848–7. april 1849 kommandør for Feltingeniørdetachementet. — ⁸ 17. april 1848–okt. 1848 Feltingeniørdetachementet; 16. okt. 1848 medlem af en kommission til overvejelse af hensigtsmæssige og udførlige foranstaltninger til bevarelse af troppernes velvære og sundhedstilstand. — ⁹ Om fægtninger og slag henvises til Generalstaben: Den dansk-tydske Krig i Aarene 1848–50. 1–3. Kbhvn. 1867–1887. — ¹⁰ Ingeniørtropper med særlig uddannelse i skyttegravsgravning m. m. —

¹¹ VON SCHLEPPREGRELL, FREDERIK ADOLPH. *28. juni 1792; † 26. juli 1850. Generalmajor. Allerede 24. maj 1848 var S. blevet udnævnt til generalmajor. — ¹² Det højre Flankekorpset kaldtes efter sin chef oberst HANS ADOLPH JUEL (*1789; † 21. aug. 1874) „Det Juelske Korps“. 1862 fik Juel afskedspatent som generalmajor. — ¹³ 18. sep. 1848 holdt Frederik VII en revue paa Leerbæk Mark, ved hvilken lejlighed c. 20.000 mand deltog. Kongen, der dekorerede mange krigsdeltagere, fortrinsvis saadan, der havde udmærket sig, lod hver enkelt afdelings officerer præsentere for sig. Revuen varede 6–7 timer og sluttede klokken 6 aften, jfr. Berlingske Tidende 1848, nr. 235, 20. sep. 1848. — ¹⁴ Okt. 1848–april 1849 ved Nørrejske Generalkommando. — ¹⁵ LÆSSØE, WERNER HANS FREDERIK ABRAHAMSON. *13. sep. 1811; † 25. juli 1850. Oberst. — ¹⁶ April 1849–14. juni 1849 Felthærens Overkommando, adjutant; 27. marts 1849 overtog general Krogh overkommandoen over felthæren, der skulle være ganske uafhængig af generalkommandoerne, jfr. Generalstabens ovennævnte værk 11. bd. 1. afsnit, pag. 309. — ¹⁷ FISKER, HANS. *28. maj 1793; † 11. sep. 1855. Kommandør, kammerherre. — ¹⁸ Disse officerer var: 1) KIERULFF, ANTHON CHRISTIAN. *5. juni 1791; † 4. jan. 1863. Kaptajn, indrulleringschef og overlods i Nørrejylland. 2) BLUHME, JOHAN PETER. *10. juli 1792; † 19. april 1859. Kaptajn, chef for 6. Udskrivningskreds. — ¹⁹ De fire officerer begyndte den 25. april 1849 evakuationen af hestedepotet i Aarhus, samt 3. Dragonregiments Depoteskadron, jfr. Generalstabens nævnte værk 11. bd. 2. afsnit, 1. del, pag. 536. — ²⁰ Jfr. Generalstabens nævnte værk 11. bd. 2. del, pag. 746. — ²¹ 15. juni 1849–nov. 1849 Feltingeniørdetachementet. — ²² VON SCHLEGEL, CARL OTTO EMIL. *21. okt. 1794; † 30. juli 1864. Generalløjtnant. Schlegel var 8. april 1849–9. aug. 1849 kommandør for Feltingeniørdetachementet. — ²³ Som led i udfaldet fra Fredericia skulle der foretages forskellige landgangsdemonstrationer, og et af disse landgangsforsøg udgik fra Baaringsviig, jfr. Generalstabens nævnte værk 11. bd. 2. afsnit, 2. del, pag. 932. — ²⁴ DE MEZA, CHRISTIAN JULIUS. *14. jan. 1792; † 16. sep. 1865. General. — ²⁵ Nov. 1849–31. dec. 1849 Fredericia Fæstning. — ²⁶ 18. marts 1850 kaptajn II, anciennitet fra 4. marts s. a. — ²⁷ 1. jan. 1850–marts 1851 Feltingeniørdetachementet, fg. stabschef. — ²⁸ VON DREYER, JOHAN CHRISTOPHER FREDERIK. *13. jan. 1814; † 12. sep. 1898. Generalløjtnant. 28. juli 1877–4. jan. 1879 krigs- og marineminister i ministeriet I. B. S. Estrup. — ²⁹ Kommanderende general var Gerhard CHRISTOPH VON KROGH. *10. okt. 1785; † 12. april 1860. — ³⁰ Marts 1851–7. april 1853 til raadighed for Ingeniørkorpset; 21. marts 1853 kaptajn I; 1853–1855 interimistisk lærer i vandbygning ved Den militære Højskole. — ³¹ Schlegel udnævntes til chef d. 5. marts 1850. — ³² Købke blev viet d. 1. maj 1851 i Helligaandskirken i Kbhvn. til KIRSTINE MARIE, f. BRUUN, *6. okt. 1828 paa Bruunshaab, dbt. 12. april 1829 i Asmild Kirke; † 14. marts 1919 i Farum, bgr. 21. marts 1919 fra Farum Kirke paa Egeskov Kirkegaard; datter af fabrikejer til Bruunshaab og Søndermølle, ejer af Skovsgaard JOHANNES IVAR BRUUN (*28. juni 1795; † 26. jan. 1836) og MAREN JACOBSDATTER, f. HANSEN (*25. nov. 1804; † 24. nov. 1882). Købke og hustru var søskendebørn, jfr. H. R. Hiort-Lorenzen: De Fredericia Bruun'ers Slægtebog, pag. 19. — ³³ VON ERNST, JACOB FREDERIK MARIUS. *28. juli 1820; † 29. april 1897. Generalløjtnant. ~ 20. maj 1851 med LOUISE FRIEDERICHE OTTILIE VON ABERCRON, *17. feb. 1828; † 28. juli 1909. — ³⁴ De riflede kanoner var mere langtrækkende end de hidtil anvendte typer. — ³⁵ 7. april 1853–10. juni 1861 bureauchef, adjutant ved Ingeniørkorpset. — ³⁶ 10. juni 1861–18. april 1866 stabschef ved Ingeniørkorpset. — ³⁷ Der sigtes til, at korpsets organisation i det nævnte tidsrum var genstand for flere ændringer, jfr. Den danske, den hol-

stenske og den norske Fortifikationsetat 1684–1763, samt Ingenieurkorpsset 1763–1884 Kbhvn. 1884, pag. 81 ff. – ³⁸ Dreyer blev midlertidig chef den 27. dec. 1864 og chef den 16. juni 1865, dagen efter general Schlegels død; indtil den 31. juli 1864 var oberst WILHELM VON MEYER (*11. aug. 1808; † 24. jan. 1887) midlertidig chef for korpsset. – ³⁹ Grosserer ANDREAS WILHELM ANDERSEN, *17. aug. 1812, † 17. sep. 1885, var en ivrig forkæmper for Københavns Havns forlængelse mod syd, samt for udgravning af et løb til Køge Bugt. Den engelske ingeniør JOHN MURRAY havde udarbejdet tegninger og overslag for planens gennemførelse, men paa grund af de økonomiske forholds udvikling strandede planerne. Da Andersens koncession var udløbet (1861) modsatte Københavns Borgerrepræsentation sig, at der meddeltes en ny. Udviklingen har medført, at man i vore dage atter arbejder paa havnens udvidelse mod syd. – ⁴⁰ Købkes overtagelse af stillingen som chef for Armeens Intendantur og hans udtræden af Borgerrepræsentationen var ikke ganske samtidig, idet Købke blev chef 31. aug. 1867 og udtraadte af Borgerrepræsentationen 1868. – ⁴¹ Købke, der utvivlsomt har været en autoritet inden for havnebygningsfaget og anerkendt som saadan, var en særdeles myndig mand, hvis barske og stærkt embedsmandsprægede væsen let kunne virke afvisende og noget stødende paa hans omgivelser. Der er næppe tvivl om, at Købke har været forbilledet for Henrik Pontoppidan, da denne skabte skikkelsen oberst Bjerregrav til romanen Lykke-Per. Pontoppidan har utvivlsomt paa et eller andet tidspunkt af sit polytekniske studium stiftet bekendtskab med diskussionen omkring havnevesenet, ligesom han, der aftjente sin værnepligt som ingeniørsoldat (jfr. P. C. Andersen: Henrik Pontoppidan. En Biografi og Bibliografi. 1934) har vidst, hvem Købke var og har hørt denne ømtale. Alt tyder saaledes paa, at Pontoppidan, da han havde brug for en person til at omstyrte Lykke-Pers dristigste planer og lyse forhaabninger, har benyttet Købke som type; der er dog næppe i egentligste forstand tale om et portræt. – ⁴² CARLSEN, CARL. *31. aug. 1813; † 13. feb. 1899. Vandbygningsdirektør, konferentsraad. Om Carlsens og Købkes synspunkter jfr. bl. a. A. F. Kriegers Dagbøger 1848–1880. København 1920–43, pag. 291. – ⁴³ Jfr. note 23. – ⁴⁴ NEERGAARD, JOHAN VALDEMAR. *18. april 1810; † 9. juli 1879. General. 6. nov. 1865–1. okt. 1866 krigsminister i ministeriet C. E. Krag Juel Vind Frijs. – ⁴⁵ VON SCHMIDTEN, ULRICH CHRISTIAN. *10. feb. 1815; † 6. feb. 1886. Chef for Armeens Intendantur, senere borgmester og auktionsdirektør i Aarhus, kammerherre. Schmidten, der var en fremragende administrator, organiserede i Trearskrigen hærens forplejningstjeneste, og han forestod ligeledes i Den anden slesvigske Krig forplejningstjenesten. I 1848 maatte Schmidten, uforberedt som man var paa krigen, opbygge forplejningstjenesten fra grunden, og at denne tjeneste ikke brød sammen, maa alene tilskrives Schmidten, den eneste chef for Hærens Intendantur, der under krigsforhold har haft lejlighed til at administrere intendanturtjeneste. – ⁴⁶ 19. april 1866 stilledes Købke til raadighed for Ingeniørkorpsset for først 5. marts 1867 at ansættes ved Københavns Fæstning. – ⁴⁷ RAASLÖFF, VALDEMAR RUDOLF. *6. nov. 1815; † 14. feb. 1883. Generalmajor, overordentlig gesandt. 1. okt. 1866–19. april 1870 krigsminister, 22. april 1869–19. april 1870 marineminister i ministeriet C. E. Krag Juel Vind Frijs. – ⁴⁸ THOMSEM, CHRISTIAN ALBERT FREDERIK. *31. maj 1827; † 28. juni 1896. Generalløjtnant, direktør for Veterinær- og Landbohøjskolen. 23. dec. 1872–21. maj 1873 marineminister, 23. dec. 1873–14. juli 1874 krigsminister i ministeriet L. H. C. H. Holstein-Holsteinborg; 7. aug. 1894–24. april 1896 krigsminister i ministeriet K. T. T. O. Reedtz-Thott. – ⁴⁹ 6. juni 1867–27. juli 1867 fg. direktør for Kommandoen i

Krigsministeriet; 27. juli 1867–31. aug. 1867 til disposition for Krigsministeriet. – ⁵⁰ Udtraadte samme dag af nr. i Ingeniørkorpset og sattes à la suite; 31. aug. 1867–30. april 1868 chef for Armeens Intendantur. Om Købkes udnævnelse jfr. A. F. Kriegers Dagbøger 1848–1880 Kbhvn. 1920–1943, IV, pag. 102, hvor det hedder: „Købke har haft Mod til at overtage Intendanturen. Naar blot hans Hoved kan taale det“. – ⁵¹ 21. sep. 1867–31. dec. 1894 chef for Hærens Forplejningskorpset. – ⁵² Intendanturen var organiseret som et departement af Krigsministeriet, jfr. G. P. Brammer: Den danske Hærs Intendanturtjeneste 1848–1918. Kbhvn. 1919, pag. 14. – ⁵³ Jfr. G. P. Brammer: Den danske Hærs Intendanturtjeneste 1848–1918. Kbhvn. 1919, pag. 244. – ⁵⁴ Ved kgl. resolution af 31. maj 1886 blev Sundhedstropperne fra 1. juli s. a. henlagt under Lægekorpset, jfr. Kundgørelse for Hæren nr. 26 af 4. juni 1886. – ⁵⁵ Jfr. G. P. Brammer: Den danske Hærs Intendanturtjeneste 1848–1918. Kbhvn. 1919, pag. 268. – ⁵⁶ 11. okt. 1870–4. dec. 1870 overværet nogle større italienske troppeøvelser ved Verona; 1876 deltaget i Den hygiejniske Kongres i Bruxelles, samt i Paris søgt kendskab til den første organisation af intendanturen. – ⁵⁷ Købke kunne dog næppe med rette klage over manglende intelligens eller kundskabsfylde hos de embedsmænd af Intendanturen, der var tjenestegørende hos ham. Mange var studenter og cand. phil., og adskillige havde en embedseksamen; hertil maa føjes, at mange af embedsmændene sad inde med krigserfaringer i intendanturtjeneste. – ⁵⁸ Provisoricaarene. – ⁵⁹ BAHN-SON, JESPER JESPERSEN. *18. nov. 1867; † 26. aug. 1909. Generalmajor. 12. sep. 1884–7. aug. 1894 krigsminister i ministeriet I. B. S. Estrup. – ⁶⁰ Det var dog ikke helt let at gennemføre sagen, der især af I. C. CHRISTENSEN var genstand for kritik, ikke mindst da der paa det daværende tidspunkt var flere velkvalificerede embedsmænd i korpset, af hvilke den ene var cand jur. Man kan iøvrigt i nogen grad paa baggrund af Købkes anskuelser om de kvalifikationer, der krævedes af en intendantur-embedsmand, undre sig over, at Købkes valg faldt paa Bache, jfr. C. P. Brammer: Den danske Hærs Intendanturtjeneste 1848–1918. Kbhvn. 1919, pag. 282. – ⁶¹ BACHE, HANS ANDREAS. *13. okt. 1841; † 12. jan. 1913. Generalintendant, oberst, cand. polit. – ⁶² Købke havde allerede d. 21. dec. 1878 modtaget Erindringsmedaillen for deltagelse i krigen 1848–50. Som storkorsridder antog Købke valgsproget: „Bi – men opsæt ikke“. – ⁶³ 30. jan. 1864. – ⁶⁴ 29. jan. 1874. – ⁶⁵ 15. juli 1884. – ⁶⁶ 1875–1876 var Købke medlem af, 1876–1897 formand for Det krigsvidenskabelige Selskab. Endvidere kan nævnes, at Købke fra 1894 var formand for „Foreningen af Lægevagtstationer“, fra 1884 formand for „Komiteen for Nationalbidrag til Kongeborgen“; endvidere havde han været medlem af „Komiteen for et Nationalmindesmærke paa Flensborg Kirkegaard“ (Istedløven), og at han 1895 blev æresmedlem af „Foreningen af Forplejningskorpsets Embedsmænd“. – ⁶⁷ WORSAAE, JENS JACOB ASMUSSEN. *14. marts 1821; † 15. aug. 1885. Professor, museumsdirektør, etatsraad, kammerherre. – ⁶⁸ MAC-DOUGALLS, GEORGE JULIAN GORDON. *28. sep. 1828; † 1. april 1894. Kontre-admiral. – ⁶⁹ Foruden mindre opsatser i dagspressen har Købke skrevet: Oberst Frederik Læssøe (Militært Tidsskrift. 1895). Nogle Bemærkninger om Kjøbenhavns Havneforhold. (Ingeniøren 1896). De første 13 Dage af vort Felttog i 1849 med Eckern-førdeaffairen. (Militært Tidsskrift. 1896). Om Knippelsbros Ombygning. Kbhvn. 1865. – ⁷⁰ Købkes mening er, at afhandlingen og de deri indeholdte tanker passede lige saa godt, da han skrev biografien, som i 1865, fordi forholdene paa de to tidspunkter var ganske de samme. – ⁷¹ I dette synspunkt staar Købke i nogen modsætning til von Schmidten, hvis anskuelser gik ud paa, at den dygtige intendantur-

embedsmand ikke alene skal have „Evne til at benytte Fagmænd“, men ogsaa selv skal være fagmand, alt ved siden af den militære indsigt, stillingen kræver, jfr. von Schmidts papirer, Det kgl. Bibl. – ⁷² Disse anskuelser har aldrig, saaledes som Købke ventede, vundet fuldstændig indpas, thi talrige af korpsets embedsmænd af alle grader er i aarens løb som ganske unge traadt ind i Forplejningskorpset og der modtaget hele deres uddannelse. – ⁷³ Købke døde d. 3. aug. 1898 i Viborg og blev d. 11. aug. s. a. begravet fra Asmild Kirke paa Egebjerg Kirkegaard. Nekrologer i Militært Tidsskrift 1898, XXVII, pag. 282; Ill. Tidende 1898, nr. 46.